

Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i skollagen.

De lagändringar som utskottet tillstyrker innebär att en huvudman för grundskola eller specialskola ska ansvara för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas under sammanlagt minst tio dagar för alla elever i grundskolan fr.o.m. årskurs 8 och i specialskolan fr.o.m. årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner.

Utskottet tillstyrker även ändringar i skollagen som innebär att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för en elev som går gymnasial lärlingsutbildning tydligare ska framgå av det utbildningskontrakt som ska tecknas för eleven. Vidare tillstyrker utskottet att bestämmelser om utbildningskontrakt, som motsvarar de som gäller för lärlingsutbildning i gymnasieskolan, ska införas för lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. De nya bestämmelserna om att huvudmännen ska ansvara för att anordna prao ska emellertid inte tillämpas under läsåret 2018/19 för de elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 9 i grundskolan respektive årskurs 10 i specialskolan.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I betänkandet finns sex reservationer (M, C, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv.

Sju yrkanden i följdmotioner.

Ett yrkande i en motion från den allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv	6
Prao och arbetsmiljöregler.....	12
Prao ska kunna tillgodoses i olika former.....	13
Samverkan med arbetslivet under skolgången.....	14
Flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt	15
Reservationer	18
1. Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv, punkt 1 (KD).....	18
2. Prao och arbetsmiljöregler, punkt 2 (M, C, L, KD)	18
3. Prao ska kunna tillgodoses i olika former, punkt 3 (M, C, L).....	19
4. Samverkan med arbetslivet under skolgången, punkt 4 (KD)	20
5. Flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt, punkt 5 (M, C, L) ...	21
6. Flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt, punkt 5 (KD)	22
Särskilt yttrande.....	23
Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv, punkt 1 (SD)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	24
Propositionen	24
Följdmotionerna	24
Motion från allmänna motionstiden 2017/18	25
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:24 och avslår motion 2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 1 (KD)

2. Prao och arbetsmiljöregler

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1443 av Jörgen Warborn (M),

2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 2 och

2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 1.

Reservation 2 (M, C, L, KD)

3. Prao ska kunna tillgodoses i olika former

Riksdagen avslår motion

2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 2.

Reservation 3 (M, C, L)

4. Samverkan med arbetslivet under skolgången

Riksdagen avslår motion

2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 4 (KD)

5. Flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 3 och

2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 3.

Reservation 5 (M, C, L)

Reservation 6 (KD)

Stockholm den 30 januari 2018

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Maria Stockhaus (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S) och Crister Spets (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet proposition 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv. Till grund för regeringens förslag ligger bl.a. Yrkesprogramsutredningens betänkande Välja yrke (SOU 2015:97), som överlämnades i november 2015. Betänkandet har remissbehandlats.

Utskottet behandlar i ärendet även två följdmotioner som väckts med anledning av propositionen och en motion från allmänna motionstiden 2017/18. De behandlade förslagen finns i bilaga 1, och regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att en huvudman för grundskola eller specialskola ska ansvara för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas under sammanlagt minst tio dagar för alla elever i grundskolan fr.o.m. årskurs 8 och i specialskolan fr.o.m. årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner. Vidare föreslås ändringar i skollagen som innebär att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för en elev som går gymnasial lärlingsutbildning tydligare ska framgå av det utbildningskontrakt som ska tecknas för eleven. Därutöver föreslås att bestämmelser om utbildningskontrakt, som motsvarar de som gäller för lärlingsutbildning i gymnasieskolan, ska införas för lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. De nya bestämmelserna om att huvudmännen ska ansvara för att anordna prao ska emellertid inte tillämpas under läsåret 2018/19 för de elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 9 i grundskolan respektive årskurs 10 i specialskolan.

Utskottets överväganden

Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800). Lagändringarna innebär att en huvudman för grundskola eller specialskola ska ansvara för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas under sammanlagt minst tio dagar för alla elever i grundskolan fr.o.m. årskurs 8 och i specialskolan fr.o.m. årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner. Syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval.

Prao för en elev ska i första hand anordnas på en arbetsplats och i andra hand genom att eleven deltar i undervisningen på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Om det finns synnerliga skäl får andra former av arbetslivsorienterande insatser ersätta prao för en elev.

Lagändringarna innebär även att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för en elev som går gymnasial lärlingsutbildning tydligare ska framgå av det utbildningskontrakt som ska tecknas för eleven.

Undantaget om att utbildningskontraktet inte ska undertecknas av elevens vårdnadshavare om eleven är under 18 år och har ingått äktenskap tas bort.

Vidare ska bestämmelser om utbildningskontrakt, som motsvarar de som gäller för lärlingsutbildning i gymnasieskolan, införas för lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. De nya bestämmelserna om att huvudmännen ska ansvara för att anordna prao ska emellertid inte tillämpas under läsåret 2018/19 för de elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 9 i grundskolan respektive årskurs 10 i specialskolan.

Jämför reservation 1 (KD) och det särskilda yttrandet (SD).

Propositionen

Bakgrund och gällande rätt

Praktisk arbetslivsorientering (prao)

I samband med antagandet av 1994 års läroplan försvann praktisk arbetslivsorientering (prao) som obligatorium i grundskolan. Att samverka

ska ske med arbetslivet framgår i dag dels av förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, dels av förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.

Rektorn har ett särskilt ansvar för att utveckla samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan så att eleverna får konkreta erfarenheter som har betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Av läroplanerna framgår att alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med bl.a. arbetslivet och andra verksamheter utanför skolan som kan berika skolan som en lärande miljö.

För elever i grundsärskolan finns redan i dag ett obligatoriskt inslag av prao genom de bestämmelser i skolförordningen som anger att utrymmet i timplanen för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen och för praktisk arbetslivsorientering (10 kap. 7 § och 11 kap. 3 § skolförordningen [2011:185]).

Bestämmelserna om utbildningskontrakt för lärlingar i gymnasieskolan

Utbildningskontrakt för lärlingar reglerar avtalsrättsliga förhållanden mellan den enskilde huvudmannen, eleven och arbetsplatsen. Regeringen gjorde i propositionen Gymnasial lärlingsanställning bedömningen att arbetstidens omfattning bör framgå av utbildningskontraktet, samt aviserade att den avsåg att återkomma till detta i förordning (prop. 2013/14:80, bet. 2013/14:UbU18, rskr. 2013/14:265). Enligt 8 kap. 2 § första stycket 1 regeringsformen ska dock föreskrifter som avser enskildas personliga och ekonomiska förhållanden inbördes meddelas genom lag. Det innebär att det i princip inte finns någon möjlighet att delegera föreskriftsrätt inom detta område. Om det ska införas en reglering som innebär att en lärlings tider i arbetsplatsförlagt lärande ska regleras i utbildningskontraktet krävs det därmed en ändring i skollagen.

En gymnasial lärlingsutbildning ska, i likhet med skolförlagd utbildning, bedrivas som heltidsstudier och pågå under läsårets tider och inte under lov. Eftersom skolarbetet ska fördelas så jämnt som möjligt måndag till fredag bedrivs lärlingsutbildning inte heller på helger, om inte rektorn beslutar annat. På många arbetsplatser schemaläggs emellertid personal för att hantera det faktum att verksamhet bedrivs under en längre tid än en enskild medarbetares arbetsdag. Vilka tider som en elev genomför det arbetsplatsförlagda lärandet kan därför variera med hänsyn till arbetsplatsens arbetstider.

Lärlingsutbildningen inom gymnasiesärskolan

För elever som genomgår gymnasial lärlingsutbildning i gymnasieskolan finns bestämmelser som innebär att ett skriftligt avtal (utbildningskontrakt) ska upprättas för varje elev och arbetsplats (16 kap. 11 a § skollagen). Utbildningskontraktet syftar till att tydliggöra parternas åtaganden och ansvar för utbildningen och ska undertecknas av eleven, skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Några motsvarande bestämmelser finns inte för lärlingar inom gymnasiesärskolan.

Regeringens förslag

I propositionen föreslås att huvudmannen ska anordna arbetslivsorientering (prao) under sammanlagt minst tio dagar dels för alla elever i grundskolan fr.o.m. årskurs 8, dels i specialskolan fr.o.m. årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner. Syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval. Prao för en elev ska i första hand anordnas på en arbetsplats och i andra hand genom att eleven deltar i undervisningen på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Om det finns synnerliga skäl får andra former av arbetslivsorienterande insatser ersätta prao för en elev.

I propositionen föreslås vidare att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet ska förtydligas i utbildningskontraktet. Det ska framgå av skollagen att det i ett utbildningskontrakt för en elev på en lärlingsutbildning i gymnasieskolan ska anges hur många veckor av utbildningen som ska genomföras på en arbetsplats varje termin och vilka tider som ska gälla för eleven på arbetsplatsen. Undantaget om att utbildningskontraktet inte ska undertecknas av elevens vårdnadshavare om eleven är under 18 år och har ingått äktenskap tas bort.

I propositionen föreslås även att bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få utfärda ytterligare föreskrifter om utbildningskontrakt ska tas bort och ersättas av en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan utfärda närmare föreskrifter om utbildningskontrakt.

Det ska vidare införas bestämmelser i skollagen om utbildningskontrakt för elever i gymnasiesärskolan som genomgår en gymnasial lärlingsutbildning. Dessa bestämmelser ska motsvara det som gäller för gymnasieskolan.

Skälen för regeringens förslag

Elevers möjlighet till kontakt med arbetslivet bör stärkas

Regeringen framhåller att prao spelar en särskilt viktig roll för att ge elever värdefull kunskap om arbetslivets förutsättningar och krav. Genom prao kan eleverna få egna konkreta erfarenheter av yrkeslivet och få inblick i hur arbetslivet fungerar samt hur arbetet i specifika branscher går till. Av särskild betydelse är att eleven, under handledning av vuxna på en eller flera arbetsplatser, utför vissa arbetsuppgifter och därmed kan få inblick i arbetslivets tempo, olika yrkeskulturer och yrkesetik. På så sätt kan praon bidra med ett värdefullt underlag inför elevens framtida val av utbildning och yrkesinriktning.

Obligatorisk prao bör på nytt införas i grundskolan och specialskolan

Även om obligatoriet att erbjuda prao försvann i samband med införandet av 1994 års läroplan har många skolhuvudmän valt att fortsätta tillhandahålla prao. Av propositionen framgår att det uppskattningsvis rör sig om 80–90 procent av skolhuvudmännen som erbjuder prao. Regeringens avsikt är inte att

prao ska ersätta andra former av arbetslivsorienterande insatser, utan att det i stället ska fungera som ett komplement.

Det ska enligt regeringen inte vara frivilligt för eleverna att genomföra prao. Regeringen framhåller vidare att det är skolan, och inte föräldrarna, som ansvarar för att få fram praoplatser. Om ansvaret ligger på elevernas föräldrar kan elevernas förutsättningar att göra självständiga val begränsas, exempelvis om eleverna hänvisas till prao vid föräldrarnas arbetsplatser. Regeringen anser därför att det av likvärdighetsskäl bör införas bestämmelser i skollagen som innebär att huvudmannen ansvarar för att prao anordnas för eleverna. Att ansvaret för att anordna prao ligger på huvudmannen innebär att huvudmannen måste vidta egna åtgärder för att hitta praoplatser.

Praon bör genomföras i de senare årskurserna för att fylla en viktig funktion inför valet till gymnasieskolan

Prao ska genomföras fr.o.m. årskurs 8 i grundskolan och fr.o.m. årskurs 9 i specialskolan. Förslaget innebär att skolhuvudmännen blir skyldiga att erbjuda prao, men att praon kan förläggas när som helst under de angivna årskurserna.

Det står skolorna fritt att erbjuda prao även i tidigare årskurser. Regeringen anser emellertid att det är lämpligt att obligatorisk prao införs från en ålder då eleverna kan förväntas ha uppnått en viss mognad för att kunna tillägna sig kunskaper om hur det går till på en arbetsplats och delta i vissa arbetsuppgifter.

Praon bör omfatta minst tio dagar

Regeringen anser att det är lämpligt att minimivån för praons omfattning anges till minst tio dagar fr.o.m. årskurs 8 i grundskolan och fr.o.m. årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner. Skolhuvudmännen har frihet att organisera arbetet, och det finns inget som hindrar att en skola erbjuder eleverna prao i högre omfattning än den som regeringen föreslår.

Prao bör vara en integrerad del av undervisningen och syftet med praon bör regleras

Regeringen anser att en förutsättning för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig så mycket erfarenheter som möjligt under sin prao är att den integreras i undervisningen och att praoverksamhetens syfte och mål är tydligt för varje elev innan de kommer ut på en arbetsplats.

Prao bör i första hand genomföras på en arbetsplats och i andra hand på ett yrkesprogram i gymnasieskolan

Regeringen anser att det finns ett särskilt värde i att prao genomförs på en arbetsplats och att prao på ett yrkesprogram inte kan likställas med prao på en arbetsplats. Regeringen föreslår därför att prao i första hand ska genomföras på en arbetsplats. Emellertid kan det finnas fördelar med att prao på ett yrkesprogram införs som ett möjligt andrahandsalternativ till traditionell, arbetsplatsförlagd prao eftersom eleverna då kan få möjlighet att prova på arbetsmoment inom branscher där det i annat fall kan vara svårt att få utföra arbetsuppgifter av t.ex. säkerhetsskäl. Detta innebär att huvudmannen på olika sätt ska ha gjort tillräckliga ansträngningar för att hitta lämpliga praoplatser på

en arbetsplats innan prao på ett yrkesprogram kan övervägas. För att det ska anses att en huvudman har gjort tillräckliga ansträngningar bör huvudmannen ha tagit kontakt med åtminstone ett flertal arbetsgivare inom olika branscher i kommunen.

En riskbedömning ska göras innan en elev placeras på en arbetsplats

Regeringen framhåller i propositionen vikten av att säkerställa elevernas säkerhet under praoperioden. Elever som genomgår utbildning på en arbetsplats ska likställas med arbetstagare i arbetsmiljöhänseende (1 kap 3 § första stycket arbetsmiljölagen [1977:1160]). Innan en elev placeras på en praoplat ska huvudmannen göra en bedömning av om den aktuella arbetsplatsen, utifrån riskbedömningen, är lämplig för en elev och vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas.

Omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet bör framgå på ett tydligare sätt av utbildningskontraktet

Regeringen framhåller att det är angeläget att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet framgår av utbildningskontraktet. På så sätt får eleverna en tydlig uppfattning om hur stor del av utbildningen som kommer att vara arbetsplatsförlagd, och de arbetsgivare som erbjuder plats till lärlingar får en klar uppfattning om sitt åtagande. Att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet tydligt framgår av utbildningskontraktet är enligt regeringen också av betydelse för elevens rättsliga ställning på arbetsplatsen, dvs. om eleven ska anses vara arbetstagare eller inte, och för elevens möjligheter att ingå avtal om gymnasial lärlingsanställning. En elev som utför arbete enligt ett utbildningskontrakt ska i det sammanhanget inte ses som arbetstagare, om inte arbetet omfattas av ett avtal om gymnasial lärlingsanställning.

Bemyndigandet i skollagen om utbildningskontrakt bör ersättas av en upplysningsbestämmelse

Regeringen anser att bemyndigandet i skollagen om utbildningskontrakt bör upphävas och ersättas av en upplysningsbestämmelse som innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan utfärda närmare föreskrifter om utbildningskontrakt. Skälet till nämnda förslag är att bemyndigandet endast avser sådant som tar sikte på annat än de rent civilrättsliga förhållandena mellan parterna; nyttan av de begränsade föreskrifter som kan utfärdas med stöd av bemyndigandet kan därmed enligt vad som framgår av propositionen inte bli särskilt stor.

Motsvarande regler om utbildningskontrakt ska gälla gymnasiesärskolan

Regeringen framhåller att det är hög tid att införa en reglering som innebär att samma regler gäller för alla elever som genomgår gymnasial lärlingsutbildning, oavsett om det sker inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. Regeringen föreslår därför att det i skollagen ska införas bestämmelser om utbildningskontrakt som motsvarar de som finns för elever som genomgår lärlingsutbildning i gymnasieskolan.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. De nya bestämmelserna om att huvudmännen ska ansvara för att anordna prao ska emellertid inte tillämpas under läsåret 2018/19 för de elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 9 i grundskolan respektive årskurs 10 i specialskolan.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3913 yrkande 1 av Annika Eclund m.fl. (KD) föreslås att riksdagen beslutar att den nya lagen ska träda i kraft först den 1 juli 2019. Motionärerna framhåller att möjligheterna för företag att ta emot praoelever behöver utredas närmare, strukturer för samverkan bör finnas på plats och huvudmannens ansvar bör klargöras innan lagstiftningen träder i kraft.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag om införande av obligatorisk prao. Utskottet ställer sig positivt till prao som ytterligare ett sätt att förbereda eleverna för fortsatt utbildning och arbete. Alla elever ska ha förutsättningar att göra välgrundade val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Utskottet kan vidare konstatera att det för närvarande pågår insatser och utvecklingsarbeten inom dessa frågor. Skolverket arbetar t.ex. för att stärka samverkan med arbetslivet genom ett flertal aktiviteter, bl.a. inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen. Regeringen har också nyligen tillsatt en utredning för att utveckla studie- och yrkesvägledningen (dir. 2017:116).

Utskottet välkomnar även regeringens förslag om att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för en elev som genomgår gymnasial lärlingsutbildning ska förtydligas i utbildningskontraktet. På så sätt får eleverna en tydlig uppfattning om hur stor del av utbildningen som kommer att vara arbetsplatsförlagd, och de arbetsgivare som erbjuder plats till lärlingar får en klar uppfattning om sitt åtagande. Vidare klargörs elevens rättsliga ställning på arbetsplatsen, dvs. om eleven ska anses vara arbetstagare eller inte, och elevens möjligheter att ingå avtal om gymnasial lärlingsanställning, vilket utskottet anser är positivt.

När det gäller yrkandet om ett uppskjutet ikraftträdande vill utskottet understryka att genomförandet kommer att ske successivt. Regeringen framhåller att huvudmännen dels bör få tid på sig att anskaffa platser för prao, dels bör ges rimliga förutsättningar att integrera praon som en del av undervisningen. De föreslagna bestämmelserna om prao bör därför enligt regeringen införas successivt. Utskottet instämmer i denna bedömning. Regeringen föreslår följaktligen övergångsbestämmelser som innebär att huvudmannens ansvar för att anordna prao under läsåret 2018/19 inte ska gälla de elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 9 i grundskolan respektive

årskurs 10 i specialskolan. Det innebär att dessa bestämmelser läsåret 2018/19 endast ska tillämpas för de elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 8 i grundskolan respektive årskurs 9 i specialskolan.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens proposition och avstyrker motion 2017/18:3913 (KD) yrkande 1.

Utskottet övergår nu till att behandla motioner som innebär begäranden om tillkännagivanden.

Prao och arbetsmiljöregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att utreda hinder för prao kopplade till arbetsmiljöregler.

Jämför reservation 2 (M, C, L, KD).

Gällande rätt

Elever som genomgår utbildning på en arbetsplats ska likställas med arbetstagare i arbetsmiljöhänseende (1 kap. 3 § första stycket arbetsmiljölagen [1977:1160]). Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderårigas arbetsmiljö (AFS 2012:3) och allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna ska arbetsgivare, uppdragsgivare, skolhuvudmän och praktikgivare genomföra en undersökning och riskbedömning med särskild hänsyn till att arbets- och skoluppgifter kan komma att utföras av minderåriga som ännu inte är fysiskt och psykiskt mogna (4 §). Innan en elev placeras på en praoplats ska huvudmannen göra en bedömning av om den aktuella arbetsplatsen, utifrån riskbedömningen, är lämplig för en viss elev och vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas. Åtgärder som kan bli aktuella är exempelvis att ta fram rutiner eller införskaffa skyddsutrustning. Skolverket tillhandahåller information om vad Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderårigas arbetsmiljö innebär för eleven, skolan, huvudmannen och arbetsgivaren.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 2 anfördes att hinder för prao kopplade till arbetsmiljöregler skyndsamt bör utredas för att möjliggöra för fler företag att ta emot praoelever. Motionärerna hänvisar till att praktisk arbetslivsorientering (prao) togs bort som obligatorium i grundskolan i och med 1994 års läroplan. Bland orsakerna till borttagandet framfördes att det var svårt för skolor att genomföra prao eftersom arbetsmiljöregler utgjorde hinder för många arbetsplatser att ta emot elever. Det är enligt motionärerna nu viktigt att skyndsamt utreda hur reglerna kring

arbetsmiljö samspelar med regelverket för prao och hur dessa kan anpassas för att möjliggöra för fler företag att ta emot praoelever.

I kommittémotion 2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 1 framförs motsvarande förslag, dvs. att hinder för prao kopplade till arbetsmiljöregler bör utredas.

I motion 2017/18:1443 av Jörgen Warborn (M) anförs att regeringen bör underlätta för skolhuvudmän att erbjuda prao.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning i propositionen om vikten av att säkerställa elevernas säkerhet under praoperioden. Arbetsmiljöverket har föreskrifter om arbetsmiljön för minderåriga, och Skolverket tillhandahåller information om vad Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderårigas arbetsmiljö innebär för eleven, skolan, huvudmannen och arbetsgivaren. Utskottet anser att prao i första hand ska genomföras på en arbetsplats, men att det kan finnas fördelar med att prao på ett yrkesprogram införs som ett möjligt andrahandsalternativ till traditionell, arbetsplatsförlagd prao. Prao på ett yrkesprogram kan möjliggöra för elever att prova på arbetsmoment inom branscher där det t.ex. av säkerhetsskäl kan finnas begränsade möjligheter för minderåriga att få utföra arbetsuppgifter. På så sätt kan elever få pröva på ett praktiskt yrke utan att utsättas för de risker som kan finnas ute på en byggarbetsplats.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:1443 (M), 2017/18:3913 (KD) yrkande 2 och 2017/18:3915 (L, M, C) yrkande 1.

Prao ska kunna tillgodoses i olika former

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om att prao ska kunna tillgodoses i annan form.

Jämför reservation 3 (M, C, L).

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 2 anförs att regeringens förslag om att varje skola måste anordna minst tio dagars praktik på en arbetsplats är alldeles för snävt. Skolor bör enligt motionärerna tillåtas att tillgodose elevernas praktiska arbetslivsorientering genom exempelvis studiebesök om de anser att så är lämpligt. Därmed bör också begränsningen om att prao måste ske under minst tio dagar under årskurs 8 och 9 tas bort och i stället bli en rekommendation till skolhuvudmännen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att såväl prao som andra former av arbetslivsorienterande insatser är värdefulla för att ge eleverna erfarenheter som har betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Avsikten är därmed inte att prao ska ersätta andra former av arbetslivsorienterande insatser utan i stället komplettera sådana insatser. Regeringen framhåller i propositionen att många skolhuvudmän redan i dag väljer att tillhandahålla prao. Detta tycks dock inte ha hämmat utvecklingen av andra former av arbetslivsorienterade insatser.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det finns ett värde med en bredd av arbetslivsorienterande insatser. På så sätt kan eleverna utveckla kunskaper för att kunna granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2017/18:3913 (L, M, C) yrkande 2.

Samverkan med arbetslivet under skolgången

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om att samverkan och kontakt med arbetslivet ska genomsyra hela skolgången.

Jämför reservation 4 (KD).

Gällande rätt

Att samverkan ska ske med arbetslivet framgår enligt nuvarande reglering dels av förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, dels av förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall. Rektorn har ett särskilt ansvar för att utveckla samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan så att eleverna får konkreta erfarenheter som har betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Ett led i en utbildning av hög kvalitet är enligt läroplanerna att eleverna får underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 4 anförs att formerna för kontakt med arbetsliv och lokalt näringsliv ska genomsyra hela elevens skolgång. Formerna för detta skulle enligt motionärerna kunna vara studiebesök och kontakter med företag, offentlig verksamhet samt det civila samhällets organisationer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att läroplanernas bestämmelser när det gäller rektorns ansvar för samverkan mellan skola och arbetsliv inte enbart avser årskurs 8 och 9 i grundskolan respektive årskurs 9 och 10 i specialskolan, utan hela skolgången. Av läroplanerna framgår att alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med bl.a. arbetslivet och andra verksamheter utanför skolan som kan berika skolan som en lärande miljö. Vidare ska alla som arbetar i skolan bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund och bl.a. verka för att utveckla kontakter med arbetslivet. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning och bl.a. medverka till att utveckla kontakter med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället. Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som har motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Utskottet anser att den nuvarande regleringen är väl avvägd och ser inget behov av att riksdagen vidtar några åtgärder.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2017/18:3913 (KD) yrkande 4.

Flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt för elever på lärlingsutbildningar i gymnasieskolan.

Jämför reservation 5 (M, C, L) och 6 (KD).

Propositionen

För att det ska bli tydligt för eleven och den som tillhandahåller det arbetsplatsförlagda lärandet när eleven ska vistas på arbetsplatsen anser regeringen att förslaget om att det i utbildningskontraktet ska anges hur många veckor av lärlingsutbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen varje termin ska kompletteras med att det i utbildningskontraktet även ska anges vilka tider som ska gälla för utbildningen på arbetsplatsen. Det finns inget som hindrar att det också anges i kontraktet över hur många kalenderveckor det arbetsplatsförlagda lärandet fördelas. Det innebär att vistelse på arbetsplatsen på lov, helger eller utanför de tider som anges i kontraktet sker utanför den gymnasiala lärlingsutbildningen och därmed inte heller kan anses utföras inom ramen för en gymnasial lärlingsanställning.

Regeringen framhåller att ett utbildningskontrakt som omfattar lärlingens tider gör det tydligare både för lärlingen och för den som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen när vistelsen på arbetsplatsen är en del av den gymnasiala lärlingsutbildningen.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 3 anförs att det bör finnas utrymme för flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt. Alltför strikta detaljregleringar riskerar enligt motionärerna att höja trösklarna för företag som vill ta emot lärlingar. När förutsättningarna för ett företag ändras kan det vara svårt att exempelvis på förhand ange exakt vilka tider som ska gälla på arbetsplatsen.

Motionärerna föreslår att lagen ska ändras så att utbildningskontrakt även i fortsättningen ska kunna tecknas med viss flexibilitet och inte innehålla ett krav på att på förhand specificera exakt vilka tider som ska gälla för eleven.

I kommittémotion 2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 3 anförs att det bör finnas utrymme för flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt. Motionärerna föreslår vidare att tillämpningen av lagen utvärderas så att utbildningskontrakt även i fortsättningen ska kunna tecknas med viss flexibilitet och inte innehålla ett krav på att på förhand specificera exakt vilka tider som ska gälla för eleven.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att det finns utrymme för flexibilitet för att inom ramen för det arbetsplatsförlagda lärandet kunna hantera vissa moment i utbildningarna som sällan förekommer på en arbetsplats. Utskottet instämmer därför i regeringens bedömning att det inte bör uppställas krav på att det av utbildningskontraktet ska framgå när under terminen det arbetsplatsförlagda lärandet ska genomföras.

För att det ska bli tydligt för eleven och den som tillhandahåller det arbetsplatsförlagda lärandet när eleven ska vistas på arbetsplatsen anser regeringen att förslaget om att det i utbildningskontraktet ska anges hur många veckor av lärlingsutbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen varje termin ska kompletteras med att det i utbildningskontraktet även ska anges vilka tider som ska gälla för utbildningen på arbetsplatsen. Det finns inget som hindrar att det också anges i kontraktet över hur många kalenderveckor det arbetsplatsförlagda lärandet fördelas. Det innebär att vistelse på arbetsplatsen på lov, helger eller utanför de tider som anges i kontraktet sker utanför den gymnasiala lärlingsutbildningen och därmed inte heller kan anses utföras inom ramen för en gymnasial lärlingsanställning. Genom att lärlingens tider ska anges i utbildningskontraktet blir det tydligare både för lärlingen och för den som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen när vistelsen

på arbetsplatsen är en del av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Utskottet instämmer i denna bedömning.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:3913 (KD) yrkande 3 och 2017/18:3915 (L, M, C) yrkande 3.

Reservationer

1. Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv, punkt 1 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) med den ändringen att lagen ska träda i kraft den 1 juli 2019.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:24 och motion 2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Kopplingen mellan skola och arbetsliv behöver stärkas. Det är positivt för elever att komma i kontakt med arbetslivet, att få en inblick i vad det innebär att arbeta, att förstå vilka kunskaper som krävs inom olika yrken och att lära sig mer om arbetsmarknaden. Regeringens proposition innehåller dock några frågeställningar som behöver besvaras innan lagen träder i kraft. Bland annat handlar det om arbetsmiljöregler som hindrar företag från att ta emot praoelever. Det är också viktigt att det finns en tydlig struktur för samverkan mellan skolhuvudmännen och den närliggande arbetsmarknaden. Ansvar för elevernas prao ska inte enbart ligga på den enskilda skolledaren utan bör även vara ett ansvar för skolhuvudmannen. Detta bör klargöras innan lagstiftningen träder i kraft.

Mot ovanstående bakgrund bör därför ikraftträdandet av lagen skjutas fram till den 1 juli 2019, dvs. till dess att möjligheterna för företag att ta emot praoelever har utretts, strukturer för samverkan finns på plats och huvudmannens ansvar har klargjorts.

2. Prao och arbetsmiljöregler, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Maria Stockhaus (M) och Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:1443 av Jörgen Warborn (M),
2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 2 och
2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 1.

Ställningstagande

Genom 1994 års läroplan försvann praktisk arbetslivsorientering (prao) som obligatorium i grundskolan. En av anledningarna till att prao kan vara svårt för skolor att genomföra är att många arbetsplatser inte kan ta emot elever med hänsyn till olika arbetsmiljöregler. Efter att Arbetsmiljöverket stramat upp reglerna som gäller arbetsmiljön har företag blivit mer restriktiva med att ta emot praoelever. Även skolor har kritiserats för att de enligt Arbetsmiljöverket inte kunnat garantera elevernas säkerhet på praoplatserna, och krav på att skolan ska göra en riskbedömning på varje praoplatser har framförts. Då skolor varken har resurser eller kompetens att göra sådana riskbedömningar har praoperioderna i flera kommuner tagits bort.

Vi anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning som skyndsamt ser över hur reglerna kring arbetsmiljön samspelar med regelverket kring prao och hur dessa kan anpassas för att möjliggöra för fler företag att ta emot praoelever. Denna utredning bör även innefatta relationen mellan skola och arbetsplats när det gäller utbildningskontrakt på gymnasial lärlingsutbildning.

3. Prao ska kunna tillgodoses i olika former, punkt 3 (M, C, L)

av Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 2.

Ställningstagande

Det finns kommuner som anser att de traditionella praoveckorna spelat ut sin roll, och de har i stället infört arbetsplatsbesök där eleverna får besöka olika arbetsplatser och ställa frågor om yrken, lön, utvecklingsmöjligheter och jobbtillgången. En sådan ordning kan bidra till att eleven får en bredare bild av arbetsmarknaden och dess möjligheter. Så länge alla skolor har samma syfte

och mål med olika typer av arbetsplatsförlagt lärande bör det finnas möjlighet till en viss flexibilitet.

Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet anser därför att regeringens förslag om att varje skola ska anordna minst tio dagars praktik på en arbetsplats är alldeles för snävt. Skolor bör tillåtas att tillgodose elevernas praktiska arbetslivsorientering genom exempelvis studiebesök om de anser att så är lämpligt. Därmed bör också begränsningen om att prao måste ske under minst tio dagar under årskurs 8 och 9 tas bort och i stället bli en rekommendation till skolhuvudmännen. Skolhuvudmännen bör ha ett ansvar för att organisera praktisk arbetslivsorientering med målet att eleverna ska få en allsidig bild av svensk arbetsmarknad och dess möjligheter. Många skolor arbetar redan i dag med arbetslivsanknytning i fler årskurser än 8 och 9 och bör kunna fortsätta med det så länge läroplanens mål uppfylls.

Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet anser också att det bör övervägas om det finns behov av fler mål i läroplanen som stärker elevernas kunskaper om arbetsmarknaden och framtida yrkesval.

Detta bör regeringen låta utreda och sedan återkomma till riksdagen med förslag.

4. Samverkan med arbetslivet under skolgången, punkt 4 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Kristdemokraterna vill utöver införandet av obligatorisk prao att kontakterna med arbetsliv och lokalt näringsliv genomsyrar hela elevens skolgång. Formerna för detta skulle kunna vara studiebesök och kontakter med företag, offentlig verksamhet och det civila samhällets organisationer.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anges ovan.

5. Flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt, punkt 5 (M, C, L)

av Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 3 och
2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi föreslår att tillämpningen av lagen utvärderas så att utbildningskontrakt även i fortsättningen ska kunna tecknas med viss flexibilitet och inte innehålla ett krav på att på förhand specificera exakt vilka tider som ska gälla för eleven.

Regeringen föreslår också ändringar i skollagen som innebär att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för en elev som går gymnasial lärlingsutbildning tydligare ska framgå av det utbildningskontrakt som ska tecknas för eleven. Regeringen vill att det ska framgå av skollagen att det i ett utbildningskontrakt ska anges hur många veckor av utbildningen som ska genomföras på en arbetsplats varje termin och vilka tider som ska gälla för eleven på arbetsplatsen.

Vi anser precis som flera av remissinstanserna att det är viktigt att det finns utrymme för flexibilitet för att inom ramen för det arbetsplatsförlagda lärandet kunna hantera vissa moment i utbildningarna som sällan förekommer på en arbetsplats. Alltför strikta detaljregleringar riskerar att höja trösklarna för företag som vill ta emot lärlingar. När förutsättningarna för ett företag ändras kan det vara svårt att exempelvis på förhand ange exakt vilka tider som ska gälla på arbetsplatsen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anges ovan.

6. Flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt, punkt 5 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 3 och

2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag föreslår att lagen ändras så att utbildningskontrakt även i fortsättningen ska kunna tecknas med viss flexibilitet och inte innehålla ett krav på att på förhand specificera exakt vilka tider som ska gälla för eleven.

Regeringen föreslår ändringar i skollagen som innebär att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för en elev som går gymnasial lärlingsutbildning tydligare ska framgå av det utbildningskontrakt som ska tecknas för eleven. Regeringen menar att det ska framgå av skollagen att det i ett utbildningskontrakt ska anges hur många veckor av utbildningen som ska genomföras på en arbetsplats varje termin och vilka tider som ska gälla för eleven på arbetsplatsen.

Jag anser att det är viktigt att det finns utrymme för flexibilitet för att inom ramen för det arbetsplatsförlagda lärandet kunna hantera vissa moment i utbildningarna som sällan förekommer på en arbetsplats. Alltför strikta detaljregleringar riskerar att höja trösklarna för företag som vill ta emot lärlingar. När förutsättningarna för ett företag ändras kan det vara svårt att exempelvis på förhand ange exakt vilka tider som ska gälla på arbetsplatsen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anges ovan.

Särskilt yttrande

Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv, punkt 1 (SD)

Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD) anför:

Vi tycker att regeringens förslag om obligatorisk prao och om att förtydliga omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för lärlingar är positivt. Prao är mycket viktigt för att eleverna ska få en insyn i arbetsmarknaden inför framtida yrkesval. Det är därför bra att prao nu blir obligatoriskt i hela landet.

Vi vill i detta sammanhang framhålla vikten av att underlätta för företagen att ta emot praoelever, vilket är det stora problemet i dag. Problemet för skolor som i dag vill erbjuda elever prao är att gällande arbetsmarknadsregler gör det svårt och ibland riskabelt för företag att ta emot elever. Därför ser vi ett behov av regelförenklingar för att underlätta för företag att ta emot dessa elever. Vi vill därför fästa uppmärksamheten på att initiativ för att se över hur man kan förenkla de regler som gäller på arbetsmarknaden är den viktigaste åtgärden för att säkerställa prao för samtliga elever.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Följdmotionerna

2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD):

1. Riksdagen beslutar att den nya lagen ska träda i kraft först den 1 juli 2019.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda hinder för prao kopplade till arbetsmiljöregler och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt för elever på lärlingsutbildningar i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samverkan och kontakt med arbetslivet ska genomsyra hela skolgången och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hinder för prao kopplat till arbetsmiljöregler och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prao ska vara kopplat till läroplanens mål och riktlinjer och kunna tillgodoses i annan form som skolan anser vara lämplig och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt för en elev på en lärlingsutbildning i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:1443 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för skolhuvudmän att erbjuda prao och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 16 kap. 11 a och 11 c §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 10 kap. 8 a §, 12 kap. 8 a § och 19 kap. 10 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 10 kap. 8 a § och 12 kap. 8 a § ska införas nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

Praktisk arbetslivsorientering

8 a §

Huvudmannen ansvarar för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas för alla elever under sammanlagt minst tio dagar från och med årskurs 8. Syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval.

Prao för en elev ska i första hand anordnas på en arbetsplats och i andra hand genom att eleven deltar i undervisning på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Om det finns synnerliga skäl får andra former av arbetslivsorienterande insatser ersätta prao för en elev.

12 kap.

Praktisk arbetslivsorientering

8 a §

Huvudmannen ansvarar för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas under sammanlagt minst tio dagar från och med årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner. Syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför

kommande studie- och yrkesval.

Prao för en elev ska i första hand anordnas på en arbetsplats och i andra hand genom att eleven deltar i undervisningen på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Om det finns synnerliga skäl får andra former av arbetslivsorienterande insatser ersätta prao för en elev.

16 kap.

11 a §¹

Ett skriftligt avtal (utbildningskontrakt) ska upprättas för varje elev och arbetsplats och undertecknas av eleven, skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Skolhuvudmannen ska se till att utbildningskontrakt upprättas.

Om eleven är under 18 år *och inte har ingått äktenskap*, ska även elevens vårdnadshavare underteckna utbildningskontraktet. Om eleven är under 18 år ska även elevens vårdnadshavare underteckna utbildningskontraktet.

I utbildningskontraktet ska det anges

1. vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen *och omfattningen av dessa delar*,
1. vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen, *hur många veckor av utbildningen som ska genomföras där varje termin och vilka tider som ska gälla för utbildningen på arbetsplatsen*,
2. hur kostnaderna för de skador som eleven kan orsaka under den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen ska fördelas mellan skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som avses i första stycket,
3. avtalstiden och grunderna för att avtalet ska kunna upphöra innan avtalstiden löpt ut, och
4. vilken lärare på skolenheten och vilken handledare på arbetsplatsen som ska vara kontaktpersoner för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen.

11 c §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om gymnasial lärlingsutbildning *och utbildningskontrakt*. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om gymnasial lärlingsutbildning.

¹ Senaste lydelse 2011:877.

² Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2014:422.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om utbildningskontrakt.

19 kap.

10 a §

Ett skriftligt avtal (utbildningskontrakt) ska upprättas för varje elev och arbetsplats och undertecknas av eleven, skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Skolhuvudmannen ska se till att utbildningskontrakt upprättas.

Om eleven är under 18 år ska även elevens vårdnadshavare underteckna utbildningskontraktet.

I utbildningskontraktet ska det anges

1. vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen, hur många veckor av utbildningen som ska genomföras där varje termin och vilka tider som ska gälla för utbildningen på arbetsplatsen,

2. hur kostnaderna för de skador som eleven kan orsaka under den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen ska fördelas mellan skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som avses i första stycket,

3. avtalstiden och grunderna för att avtalet ska kunna upphöra innan avtalstiden löpt ut, och

4. vilken lärare på skolenheten och vilken handledare på arbetsplatsen som ska vara kontaktpersoner för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
 2. Bestämmelserna i 10 kap. 8 a § och 12 kap. 8 a § ska läsåret 2018/19 inte tillämpas för elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 9 i grundskolan eller årskurs 10 i specialskolan.